

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ № 11/15.03.2024 г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 15.03.2024 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ: Александър Кашъмов
Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Диляна Илиева
Даниела Тренчева
Ирина Недева
Илия Вълков

изслуша доклад по жалба с вх. № 11-010/2024 на И. Г. срещу „Нова Броудкастинг Груп“ ЕООД за програмата *Нова телевизия*, емисия на *„Здравей, България“* от 19 февруари 2024 г. В жалбата се твърди, че е осъществено нарушение на Етичния кодекс на българските медии от страна на „Нова Броудкастинг Груп“ ЕООД.

I. ПРОЦЕДУРА

1. Жалба с вх. № 11-010/2024 г. се отнася до нарушение на Етичния кодекс на българските медии, осъществено чрез предаването *„Здравей, България“* на *Нова телевизия*.
2. Даниела Тренчева не участва в обсъждането.
3. Жалбата е подадена в допустимия от правилника срок.
4. КЖЕ обсъди допустимостта на жалбата, жалбата е допустима.
5. Представено е становище от „Нова Броудкастинг Груп“ ЕООД.

II. ЖАЛБА

Жалбата е от И. Г. от гр. С. Според жалбата *в публичното пространство тече активна кампания по очерняне* на името на жалбоподателя, който доскоро заема една от централните позиции в правозащитните органи – главен прокурор. Според жалбоподателя *основният наратив, който се налага в кампанията, е за негова връзка с лице, станало известно като Нотариуса, убит наскоро*. В жалбата се посочва, че:

а) твърдението за такава връзка *„е лъжливо твърдение, а не факт*. То обслужва интереса на някои хора в държавата, но не е вярно.“ *Удивително е, продължава жалбата, как двама от водещите български журналисти не правят разлика между лъжливо твърдение и факт*. По този

начин те разпространиха невярна информация в национален ефир и допринесоха за манипулацията на обществото.

б) не са спазени и основните журналистически стандарти, тъй като не е проверена достоверността на информацията и не се обърнаха към мен, за да потърсят и другата гледна точка - моята.

в) не са спазени стандартите за право на отговор, тъй като Нова ТВ си позволи да изчете само частично поисканото от мен право на отговор, въпреки че то беше направено в изискуемата форма и срок. Така медията погази разпоредбите на чл.18 от Закона за радиото и телевизията, описани от мен в писмена форма в официален сигнал до Вас с прикачен документ.

Жалбоподателят декларира в жалбата си, че винаги е спазвал изключително високо ниво на хигиена на контактите си, особено във времето, когато съм заемал високи ръководни позиции в Прокуратурата на РБ; никога е бил в контакт, а още по-малко в „група“ с лицето по прякор „Нотариуса“; никога не е посещавал заведението SS клуб и не е бил в „група“ с когото и да било. Допълва още, че това е лесно проверим факт, тъй като в продължение на седем години е бил под постоянна охрана от НСО и всички места, които е посещавал са надлежно описани в съответните документи на службата.

Искането е „да бъде разгледано поведението на двамата водещи на „Здравей, България“ в предаването, излъчено на 19.02.2024 г. /понеделник/, около 8:05 часа в сутрешния блок на Нова телевизия, с което се нарушават посочените по-долу разпоредби на Етичния кодекс на българските медии“.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

1. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОСТОВЕРНА ИНФОРМАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО

1.1 Точност

1.1.1 Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти.

1.1.2 Няма да публикуваме информация, за която знаем, че е невярна.

1.1.3 Няма да подвеждаме обществото и ясно ще посочваме къде са използвани манипулирани текстове, документи, образи и звуци.

1.1.4 Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията.

1.1.5 В коментарите и анализите ще се стремим да представяме разнообразни мнения и гледни точки.

1.1.6 При отразяване на спорове ще се стремим да дадем възможност на засегнатите страни да изразят своята позиция.

1.2 Поправки

1.2.1 Ще публикуваме ясна и достатъчно забележима поправка, щом бъде доказано, че е публикувана неточна или подвеждаща информация, и ще се извиним, ако е необходимо.

1.2.2 Ще предоставяме право на отговор на лица и организации, засегнати пряко от неточни или подвеждащи публикации.

1.3 Източници

1.3.1 Ще се стремим да проверяваме информацията преди нейното публикуване, като търсим и използваме различни източници, и доколкото е възможно ще посочваме нейния произход.

1.3.2 Предпочитаме да използваме идентифицирани източници пред анонимните, чиято честност и

надеждност не може да се прецени от обществото.

1.3.3 Няма да разкриваме поверителните си източници на информация.

1.3.4 Винаги ще посочваме, когато информацията не е потвърдена.

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Получено е становище от ответната страна „Нова Броудкастинг Груп“ ЕООД. В него се посочва, че не е осъществено нарушение, а също че в жалбата не се съдържат никакви конкретни твърдения за нарушение, а единствено неоснователни нападки към водещите на предаването. Според медията те са емблематични журналисти, които са доказали своите журналистически умения, висок професионализъм и отговорност към професията.

а) Жалбоподателят не сочи кое от изреченото от журналистите е „лъжливо твърдение, а не факт“ и не подкрепя с мотиви твърденията си.

б) жалбоподателят се оплаква, че не е потърсен, за да даде позиция по темата. Според становището още на 21 февруари жалбоподателят е подал искане по реда на чл. 18 от Закона за радиото и телевизията и съответно на 22 февруари „Нова Броудкастинг Груп“ ЕООД е предоставило възможност за упражняване правото на отговор, гарантирано от закона на жалбоподателя, като неговата позиция е прочетена в ефир в „Здравей България“.

По време на интервюто, по време на цялото предаване и както във всяко друго издание на същото предаване, журналисти вършат работата си честно и почтено, с уважение към човешките права и се стремят да бъдат едновременно обективни, независими и безпристрастни.

Медията напомня, че журналистите също имат право на свобода на изразяване при спазване на законодателството. Свободата на изразяване е в основата на независимостта на журналистите в „Нова Броудкастинг Груп“ ЕООД. Същевременно, журналистите са наясно, че свободата на изразяване не е абсолютно право – тя носи задължения и отговорности и не може да накърнява личните права на членовете на обществото. Затова не си позволяват да злоупотребяват с тази свобода и в дейността си се придържат към добрите журналистически практики, при стриктно спазване на Етичния кодекс на българските медии.

Подчертава се още, че ограничения върху свободата на изразяването могат да бъдат налагани само тогава, когато в словото се съдържа недвусмислена опасност от предизвикване на насилие и не съществуват други средства за предотвратяване на насилието.

V. ФАКТИ

На 19 февруари 2024 г. в предаването „Здравей България“ на Нова телевизия гостува съдия В. Ц., която, заедно с водещите на предаването, повдига важни за обществото теми, свързани с евентуални корупционни практики. По време на разговора със съдия Ц. се обсъждат теми, свързани със заплахите, което съдия Ц. е получила от убития М.Б. (с прякор Н.). Обсъждат се и други значими теми, свързани със съдебната система, включително прокуратурата. Именно този разговор е предмет на жалбата на И. Г. до Комисията по журналистическа етика.

VI. МОТИВИ

КЖЕ разгледа жалбата, запозна се с предаването и с аргументите в постъпилото становище на медията. Преди всичко Комисията би желала да посочи, че отговорността за съдържанието в медиите и по българското право (Закон за радиото и телевизията), и по Етичния кодекс се носи от медиите. И по закон, и по кодекс се констатира нарушение

(съответно липса на нарушение) за *медията*. В този смисъл и медиите, а не журналистите, са страни по *Етичния кодекс на българските медии*.

Обсъждането се съсредоточи върху два въпроса:

- **първо**, етичните аспекти на журналистиката в живи радио – и телевизионни предавания, когато са поканени гости в студиото – какъвто именно е случаят, макар това да не е споменато в жалбата, и работата с източници, и
- **второ**, правото на отговор.

КЖЕ следва тезата, изведена от практиката на ЕСПЧ, че *Свободата на изразяване се отнася не само за информация или идеи, които са приети благоприятно или се считат за безобидни или безразлични, но и за тези, които обиждат, шокират или смущават. Такива са изискванията за плурализъм и толерантност, без която няма “демократично общество”*.¹ Заедно с това обаче свободата на изразяване има и предели, посочени в ЕКПЧ и практиката на ЕСПЧ. Етичният кодекс на българските медии също установява правила, изпълнението на които потвърждава, че свободата на изразяване не е абсолютна.

Комисията за журналистическа етика не за пръв път разглежда жалби по подобен повод – за спазване на стандартите в живите предавания - като обсъжда конкретно във всеки отделен случай дали има скриване и изопачаване на фактите или манипулиране (точност) и дали предаването като цяло има принос към информирания избор на аудиторията. В случая от жалбата не става ясно дали *лъжливите твърдения*, за които се говори, се съдържат във въпросите и коментарите на водещите или в отговорите на съдия В. Ц.

Към часа, посочен в жалбата, водещият В. Н. въвежда темата в предаването, като казва „Наблюдаваме в последните дни сякаш едно съревнование между като че ли две групи – едната свързана с И. Г, група на М. Нотариуса, от една страна, а засегнатите там казват „*Не забравяйте джуджетата*“[...] много въпроси имаме към съдия В.Ц. [...]“. *Водещата продължава с въпроси към госта в студиото В. Ц.: „Колегата А. З. каза, че това не е разследване, а прилича на компроматна война, кажете какво е според Вас, това прилича ли Ви на война, групата на Еврото и С. срещу групата на Б. и Г., някой по този начин директно беше казал [...]“*

След като се запозна със записа на предаването, Комисията смята за нужно да отбележи следното:

1. Търговията с влияние е тема, която е в дневния ред на медиите, а особено – след убийството на фигура, за която има съмнение, че е свързана с търговията с влияние в съдебната система. Изясняването на факти и взаимодействия между властта и участниците (*брокерите*) в търговия с влияние е въпрос, представляващ **голям обществен интерес**. По силата на т. 5.3 от Етичния кодекс журналистиката е в обществен интерес, когато *съдейства за предотвратяване и разкриване на тежки престъпления и злоупотреба с власт или предпазва обществото от опасността да бъде сериозно заблуждавано*.
2. Жалбоподателят е **публична фигура**, прагът на критика по отношение на публични фигури е висок. Границите на допустимата критика спрямо лицата, на които са възложени

¹ ECHR, Von Hannover v. Germany (no. 2), §101

или са били възложени официални функции, по-специално по отношение на начина им на упражняване на тези функции, са по-широки, отколкото към частни лица² - разбира се, без това да означава, че при отразяване на публичните фигури няма етични ограничения.

3. Когато в този контекст гост в живо предаване е съдия, атакуван и заплашван по повод изпълнение на функциите си, **няма очакване предварително или паралелно в предаването да са поканени лица**, които евентуално ще бъдат споменати. Ако се подготвя публикация в печатно издание или журналистическо разследване, е възможно *да се потърси и другата гледна точка*, както настоява жалбоподателят. Но при интервю на съдия, заплашен от неизвестни лица, предавано *на живо*, може да се окаже невъзможно още в същото предаване да се даде думата и на лица, за които става дума в неговия разказ. При необходимост това може да стане в последващо предаване.

Същевременно обръщаме внимание, че да се даде възможност за предоставяне на мнение не е равнозначно с право на отговор. Становището на *Нова* оставя впечатление за подобно отъждествяване – в него се казва, че жалбоподателят се оплаква, че не е потърсен, за да даде позиция по темата, но „*Нова Бродкастинг Груп*“ ЕООД е предоставило възможност за упражняване правото на отговор. Това са две отделни възможности – първата е част от подготовката и работата с източници, а втората е мярка за последващо допълване или корекция на информацията.

1. Както се вижда, името на жалбоподателя се свързва с *Нотариуса* **не в твърдение за факт, направено от водещите, а в поредица от обстоятелствени въпроси**, съдържащи наречията за несигурност *сякаш и като че ли* – «*сякаш съревнование между като че ли две групи*». Наличието на връзка между върха на прокуратурата и брокерите е предмет на изясняване в предаването – а и в обществото. Както беше казано, това е въпрос от важен обществен интерес.

2. Въпросите не почиват на твърда убеденост, но **имат фактическа основа**: Н. М., председател на временната парламентарна комисия за изясняване на всички факти и обстоятелства около групата на М. Б.-Нотариуса, заявява пред медиите: *"Дали самият И. Г. е свързан с дейността на групата? От изнесените до момента публично факти и обстоятелства изглежда, че да."* В такъв контекст логично е медиите да събират информация за тази хипотеза, каквото именно извършват и водещите сутрешния блок на *Нова телевизия*.

3. По отношение на **правото на отговор** и съответствието на предоставения текст с прочетения по телевизията, КЖЕ няма достатъчно данни да се произнесе, тъй като не разполага нито с предоставения от жалбоподателя текст, нито с оспорените фрази, нито с данни за времетраенето им.

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

КЖЕ намира жалба с вх. № 11-010/2024 г. за **неоснователна**.

² (ЕсТНR) [Banaszczyk v Poland](#) §.69

Съгласно Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика решението да се изпрати на заинтересованите страни в 7-дневен срок от приемането му.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

Изпълнителен директор на

Фондация НСЖЕ :

Ева Петрова